B.A. 6th Semester (Programme) Examination, 2021

SANSKRIT

Course ID: 60914 **Course Code: APSNS 603GE-2**

Course Title: Comprehension & Writing skill

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.

1. अधोलिखितेषु एकः प्रश्नः समाधेयः। **10X1=10**
নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো একটি প্রশ্নের উত্তর লেখ|

a) 'तव प्रियः कविः' इति विषयमाश्रित्य निबन्धः रचनीयः।

b) 'परोपकारः' इति विषयमाश्रित्य निबन्धः रचनीयः।

c) अधोलिखितस्य गद्यस्य सारांशः लेख्यः।

अस्ति कस्यचित् सरोवरस्य तीरे महान् पिप्पलवृक्षः। तस्य शाखासु पक्षिणो वसन्ति, तस्य फलानि च खादन्ति। एकदा केचिद् वानरास्तत्रागताः। तदैव महती वृष्टिरभवत्। ततो वानरान् तरुतले शीतार्तान् कम्पमानान् विलोक्य पक्षिभिरुक्तम् – "भो भो वानराः! वयं चञ्च्वा तृणानि आहृत्य नीड़ान् रचयित्वा सुखे वसामः। हस्तपदादियुक्ता अपि यूयं किमेवम् अवसीदथ?" तदाकर्ण्य वानरैर्जातामर्षैरालोचितम् – "अहो नीड़ेषु सुखेन स्थिताः पक्षिणः अस्मान् निन्दन्ति। तद् भवतु तावद् वृष्टेरुपशामः।" अथ शान्ते पानीयवर्षे तैर्वानरैर्वृक्षमारुह्य सर्वे नीड़ा भग्नाः, तेषामण्डानि च अधः पतितानि।

2. अधोलिखितेषु परिच्छेदेषु यथेच्छं द्वयोः परिच्छेदयोः प्रश्नानाम् उत्तराणि लिख्यन्ताम्। 5x2=10
নিম্নলিখিত পরিচ্ছেদগুলির মধ্যে যে কোন দুটি পরিচ্ছেদের প্রশ্নগুলির উত্তর লেখ|

a) अस्ति कस्मिंश्चिदधिष्ठाने जीर्णधनो नाम वणिक्पुत्रः। स च विभवक्षयाद्देशान्तरगमनमना आसीत्। तस्य गृहे लौहभारघटिता पूर्वपुरुषोपार्जिता तुलासीत्। तां च कस्यचित् वणिजः गृहे निक्षेपभूतां कृत्वा स देशान्तरं प्रस्थितः। ततः सुचिरं कालं देशान्तरं भ्रमित्वा पुनः स्वपुरमागत्य तं श्रेष्ठिनमुवाच – भोः श्रेष्ठिन्, दीयतां मे सा निक्षेपतुला। स आह – भोः, नास्ति सा, त्वदीयतुला मूषिकैर्भक्षितेति। जीर्णधन आह – भोः श्रेष्ठिन् नास्ति दोषस्ते यदि मूषिकैर्भक्षितेति।

i. जीर्णधनः कः आसीत्?

ii. "स च विभवक्षयाद्देशान्तर....." अत्र 'स' पदेन कः सूचितः?

iii. जीर्णधनः देशान्तरगमनात् प्राक् किं कृतवान्?

iv. ”भोः श्रेष्ठिन् , दीयतां मे सा निक्षेपतुला।” कस्य इयमुक्तिः?

v. वणिजः मते निक्षिप्ततुला कैः भक्षिता ?

b) भारतस्य चतुर्षु स्थानेषु कुम्भमेलाः आयोज्यन्ते – प्रयागे , हरिद्वारे , उज्जयिन्यां , नासिके च । एतानि चत्वारि नगराणि चतसृणां प्रमुखानां नदीनां तीरेषु अवस्थितानि सन्ति। एषु प्रथमः तीर्थराजः प्रयागः तिसृणां पवित्रनदीनां सङ्गमस्थले अवस्थितः । तासु तिसृषु नदीषु द्वे नद्यौ गङ्गायमुने प्रयागे एव परस्परं मिलतः । तृतीया नदी सरस्वती विलुप्ता अस्ति । सा उपरि न दृश्यते । द्वितीयं हरिद्वारं गङ्गानदीतटे राजते । तृतीया नगरी उज्जयिनी शिप्रानद्याः तीरे वर्तते , तथा चतुर्थं नासिकनगरं गोदावरीनदीकूले अस्ति।

i. का नदी विलुप्ता ?

ii. गोदावरीकूले किं नगरम् अस्ति ?

iii. उज्जयिनी नगरी कुत्रास्ति ?

iv. हरिद्वारं कुत्र राजते ?

v. तीर्थराजः प्रयागः कुत्र अवस्थितः ?

c) प्राचीने भारते मगधजनपदे नन्दवंशस्य साम्राज्यम् आसीत् । तस्मिन् राज्ये बुद्धिमन्तः मन्त्रिणः कर्तव्यनिष्ठाः कर्मचारिणः च राज्ञः साहाय्यं कुर्वन्ति स्म । मगधसाम्राज्यस्य सभायां गुणवन्तः चिन्तनशीलाः ज्ञानिनश्च पण्डिताः आसन् । ते विद्वांसः समदर्शिनः आसन् । अतः न्यायव्यवस्था अतीव समीचीना आसीत् । तस्मिन् राज्ये शक्तिमन्तः सैनिकाः दीर्घकायाः वीराश्च आसन् । तैः तत्र अश्वशालायां श्वेतेभ्यः कृष्णेभ्यः रक्तेभ्यः विचित्रवर्णेभ्यः च बलिष्ठेभ्यः अश्वेभ्यः युद्धप्रशिक्षणं दीयते स्म । नगरस्य वैभवमपि उत्कृष्टमासीत् । तत्र उन्नतं दीर्घञ्च भवनं, सुन्दरं सुरम्यं मनोहरं च उद्यानं , विशालः तडागः , सुदीर्घः राजमार्गः च नगरस्य शोभां वर्धयन्ति स्म।

i. मगधजनपदे कस्य वंशस्य साम्राज्यम् आसीत् ?

ii. राज्ञः मन्त्रिणः कीदृशाः आसन् ?

iii. सैनिकाः कीदृशाः आसन् ?

iv. नगरस्य शोभा आलोच्यताम् ।

v. सैनिकाः केभ्यः युद्धप्रशिक्षणं यच्छन्ति स्म ?

3. यथेच्छमेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च अनुवादः कार्यः। 5x1=5

যে কোন একটির সংস্কৃতভাষা ও দেবনাগরী লিপিতে অনুবাদ কর।

i. **পৃথিবীর প্রাচীন ভাষাগুলির মধ্যে সংস্কৃত অন্যতম। এটি ভারতীয় সংস্কৃতির ধারক ও বাহক। রামায়ণ ও মহাভারত নামক মহাকাব্য দুটি এই ভাষাতেই রচিত। প্রধান প্রধান ভারতীয় ভাষার জননী হল এই সংস্কৃত ভাষা। তাই এই ভাষা অবশ্যই শিখতে হবে।**

ii. **প্রাচীনকালে অযোধ্যায় দশরথ নামে এক রাজা ছিলেন। তার তিনজন স্ত্রী ও চারটি পুত্র ছিল। পুত্রদের মধ্যে রামই ছিলেন বড়। তিনি পিতৃসত্য পালনের জন্য বনবাসে গিয়েছিলেন। পত্নী সীতা ও ভ্রাতা লক্ষণ তাঁর সঙ্গে গিয়েছিলেন।**

iii. **জন্মের পর শকুন্তলাকে তার মা এক গভীর বনে পরিত্যাগ করেন। মহর্ষি কণ্ব সেখানে তাকে দেখতে পান। তিনি স্নেহবশত তাকে আশ্রমে নিয়ে যান। সেই আশ্রমে অনসূয়া ও প্রিয়ংবদা নামে অন্য দুই মুনিকন্যা ছিল। এই তিন বালিকা মালিনী নদীর তীরে খেলা করত।**

4. अधोलिखितेषु अव्ययपदेषु यथेच्छं पञ्चकेन वाक्यानि रचनीयानि। 5x1=5

নিম্নলিখিত অব্যয়পদগুলির মধ্যে যে কোন পাচটির দ্বারা বাক্য রচনা কর।

i. कुत्र
ii. इदानीम्
iii. नक्तम्
iv. वृथा
v. यदा
vi. अत्र
vii. अधुना
viii. अथ

5. यथेच्छं पञ्चकस्य परिनिष्ठितरूपं लेख्यम्। 2x5=10

যে কোন পাঁচটির পরিনিষ্ঠিত রূপ লেখ।

i. भुज् + क्तिन्
ii. अग्नि + ढक्
iii. कुम्भ + कृ + अण्
iv. कृ + ण्यत्
v. इष + क्त
vi. दृश् + तुमुन्
vii. पच् + घञ्
viii. गम् + क्तिन्